

BO‘LAJAK SHIFOKORLARDA STRATEGIK FIKRLASH VA LIDERLIK KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Sohibova Go‘zaloy Alisher qizi,

“Ijtimoiy gigena va sog‘liqni saqlashni boshqarish” kafedrasasi assistenti,
Andijon davlat tibbiyot instituti

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18932073>

Annotatsiya. Mazkur maqolada bo‘lajak shifokorlarda strategik fikrlash va liderlik kompetensiyasini shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari yoritilgan. Sog‘liqni saqlash tizimida olib borilayotgan islohotlar shifokorlardan nafaqat klinik bilim, balki boshqaruv, tahliliy tafakkur va jamoa bilan ishlash ko‘nikmalarini ham talab qilmoqda. Fanlararo integratsiyaga asoslangan pedagogik model taklif etilib, uning tarkibiy qismlari va amaliy ahamiyati ochib berilgan.

Kalit so‘zlar: strategik fikrlash, liderlik, boshqaruv kompetensiyasi, fanlararo integratsiya, tibbiy ta’lim, sog‘liqni saqlash tizimi.

Аннотация. В данной статье рассматриваются теоретико-педагогические основы формирования стратегического мышления и лидерских компетенций у будущих врачей. Реформы в системе здравоохранения требуют от врачей не только клинических знаний, но и управленческих навыков, аналитического мышления и умения работать в команде. Предлагается педагогическая модель, основанная на междисциплинарной интеграции, раскрываются её структурные компоненты и практическая значимость.

Ключевые слова: стратегическое мышление, лидерство, управленческая компетенция, междисциплинарная интеграция, медицинское образование, система здравоохранения.

Abstract. This article explores the theoretical and pedagogical foundations for developing strategic thinking and leadership competencies among future physicians. Reforms in the healthcare system demand from physicians not only clinical knowledge but also management skills, analytical thinking, and teamwork abilities. A pedagogical model based on interdisciplinary integration is proposed, with its structural components and practical significance discussed.

Keywords: strategic thinking, leadership, management competency, interdisciplinary integration, medical education, healthcare system.

Kirish. Sog‘liqni saqlash tizimida so‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan tub islohotlar tibbiyot xodimlarining kasbiy tayyorgarligiga mutlaqo yangi yondashuvni talab etmoqda. Raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi, tibbiy xizmatlar bozorining raqobatlashuvi, resurslar cheklangan sharoitda samaradorlikni oshirish zarurati shifokor faoliyatining mazmunini kengaytirdi. Zamonaviy shifokor endilikda faqat klinik bilim va ko‘nikmalarga ega mutaxassis bo‘lib qolmay, balki sog‘liqni saqlash tizimidagi boshqaruv mexanizmlarini anglaydigan, strategik qaror qabul qila oladigan, jamoani birlashtira oladigan va o‘zgarishlarni boshqara oladigan lider sifatida namoyon bo‘lishi talab etilmoqda.

Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, tibbiy muassasalarda xizmat sifati, tashkilot samaradorligi va moliyaviy-barqaror rivojlanish ko‘p jihatdan shifokorlarning boshqaruv kompetensiyasi darajasi bilan belgilanadi. Klinik jarayonlarni to‘g‘ri tashkil etish, tibbiy yordam sifatini monitoring qilish, risklarni boshqarish, inson resurslarini samarali

taqsimlash kabi vazifalar yetarli darajada rivojlangan strategik fikrlash va liderlik ko'nikmalarini talab qiladi. Shu bois tibbiyot ta'limida ushbu kompetensiyalarni shakllantirish masalasi nafaqat metodik, balki tizimli pedagogik muammo sifatida dolzarflik kasb etmoqda.

Hozirgi o'quv amaliyotida klinik fanlarga ustuvor e'tibor qaratilib, boshqaruv va liderlik kompetensiyalarini maqsadli rivojlantirish ko'pincha fragmentar xarakterda qolib ketmoqda. Bu esa yosh mutaxassislarning real sog'liqni saqlash tizimiga moslashuv jarayonida muayyan qiyinchiliklarni yuzaga keltirmoqda. Mazkur muammoni hal etishda fanlararo integratsiyaga asoslangan yondashuv samarali pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Usullar. Tadqiqot Andijon davlat tibbiyot institutining 4–5-bosqich talabalari o'rtasida olib borildi. Tadqiqotda jami 120 nafar talaba ishtirok etdi. Ular ikki guruhga ajratildi: nazorat guruhi (an'anaviy o'qitish usuli); tajriba guruhi (fanlararo integratsiyaga asoslangan pedagogik model).

Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi: pedagogik kuzatuv; so'rovnoma va test sinovlari; case-study va muammoli vaziyatlarni tahlil qilish; kompetensiyaviy baholash mezonlari asosida monitoring.

Tajriba guruhida o'quv jarayoni integratsiyalashgan yondashuv asosida tashkil etildi. Darslarda sog'liqni saqlash menejmenti, tibbiy statistika, iqtisodiyot va huquqiy bilimlar klinik vaziyatlar bilan bog'liq holda o'rgatildi. Interaktiv metodlar – loyihaviy ishlar, guruhviy muhokamalar, simulyatsion o'yinlar va boshqaruvga oid amaliy topshiriqlar qo'llanildi.

Baholash jarayonida strategik fikrlash (tahliliy yondashuv, muammolarni aniqlash, rejalashtirish), liderlik (tashabbuskorlik, mas'uliyat, kommunikativlik) va qaror qabul qilish ko'nikmalari mezon sifatida olindi.

Natijalar. Tadqiqot yakunida tajriba guruhida strategik fikrlash ko'rsatkichlari sezilarli darajada oshgani kuzatildi. Talabalarning 68 foizida yuqori darajadagi tahliliy fikrlash va muammoli vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalari shakllangani aniqlandi. Nazorat guruhida esa bu ko'rsatkich 41 foizni tashkil etdi.

Liderlik va kommunikativ kompetensiyalarni baholash natijalariga ko'ra, tajriba guruhidagi talabalarning 72 foizi jamoada samarali ishlash va boshqaruv vazifalarini bajarish qobiliyatini namoyon etdi. Nazorat guruhida ushbu ko'rsatkich 46 foizni tashkil qildi.

Integratsiyalashgan mashg'ulotlar davomida talabalar real tibbiy muassasa faoliyatiga yaqinlashtirilgan vaziyatlarni tahlil qilish orqali nazariy bilimlarini amaliyot bilan bog'lash imkoniga ega bo'ldilar. Bu esa o'z navbatida, ularning kasbiy motivatsiyasi va mustaqil fikrlash darajasini oshirdi.

Muhokama. Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, fanlararo integratsiyaga asoslangan pedagogik yondashuv bo'lajak shifokorlarda strategik fikrlash va liderlik

kompetensiyalarini rivojlantirishda samarali hisoblanadi. An'anaviy o'qitish modeli asosan nazariy bilimlarni berishga yo'naltirilgan bo'lsa, integratsiyalashgan model bilimlarni real boshqaruv vaziyatlari bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi.

Strategik fikrlashning shakllanishi talabalarning tizimli yondashuvni o'zlashtirishi bilan bog'liq bo'lib, bu jarayon fanlararo aloqadorlik orqali kuchayadi. Liderlik kompetensiyasi esa interaktiv metodlar va jamoaviy faoliyat orqali rivojlanadi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari tibbiy ta'lim jarayonida boshqaruvga oid kompetensiyalarni erta bosqichdan shakllantirish zarurligini ko'rsatdi. Bu esa kelajakda sog'liqni saqlash tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa. Fanlararo integratsiyaga asoslangan pedagogik model bo'lajak shifokorlarda strategik fikrlash va liderlik kompetensiyalarini tizimli va barqaror rivojlantirish uchun samarali didaktik mexanizm sifatida namoyon bo'ladi. Integratsiyalashgan o'qitish yondashuvi talabalarning analitik tafakkurini chuqurlashtiradi, muammoli vaziyatlarda asoslangan qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi hamda jamoaviy hamkorlik va kommunikativ boshqaruv ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Natijada klinik bilimlar bilan boshqaruv tafakkuri o'rtasida funksional uyg'unlik shakllanadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, "Ijtimoiy gigiyena" va "Sog'liqni saqlashni tashkil etish" fanlari kesimida integrativ yondashuvni qo'llash talabalarda tizimli fikrlash, resurslarni baholash, risklarni oldindan ko'ra bilish va strategik rejalashtirish kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu esa ularning real tibbiy muassasa sharoitida boshqaruv vazifalariga tezroq moslashuvini ta'minlaydi.

Mazkur pedagogik modelni tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida bosqichma-bosqich va metodik jihatdan asoslangan holda keng joriy etish sog'liqni saqlash tizimi uchun zamonaviy, raqobatbardosh, tashabbuskor hamda boshqaruv kompetensiyasiga ega shifokor kadrlarni tayyorlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, o'quv dasturlarini integrativ qayta loyihalash, amaliy keyslar bankini yaratish va baholash mezonlarini kompetensiyaviy yondashuv asosida takomillashtirish ushbu model samaradorligini yanada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi to'g'risidagi Farmoni. – Toshkent, 2022.
2. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. Sog'liqni saqlash tizimini isloh qilish va boshqaruv samaradorligini oshirishga doir me'yoriy hujjatlar to'plami. – Toshkent, 2021.
3. World Health Organization. Health Systems Governance for Universal Health Coverage: Action Plan. – Geneva: WHO, 2014.
4. World Health Organization. Global Strategy on Human Resources for Health: Workforce 2030. – Geneva: WHO, 2016.
5. Kotler P., Keller K. Marketing Management. – 15th ed. – Pearson Education, 2016.
6. Mintzberg H. Managing Health Care: Inside the World of Organizations. – San Francisco: Berrett-Koehler Publishers, 2012.
7. Yukl G. Leadership in Organizations. – 8th ed. – Pearson, 2013.

8. Frenk J., Chen L., Bhutta Z.A. et al. Health professionals for a new century: transforming education to strengthen health systems // The Lancet. – 2010. – Vol. 376. – P. 1923–1958.
9. Bozorov A., Karimov Sh. Sog‘liqni saqlashni tashkil etish va boshqarish. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
10. To‘xtayeva D. Ijtimoiy gigiyena va sog‘liqni saqlashni boshqarish asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.

